

Jutjaran tres exdirectius de les mines de potassa per presumpte delictes ecològic

► El procés arrenca d'una denúncia de l'any 1997 per salinització de les aigües i el judici oral s'ha fixat per al desembre

DAVID BRICOLLÉ | MANRESA

■ Tres exresponsables de les mines de potassa de Súrria i Sallent, quan aquestes encara estaven en mans públiques, s'asseuran a principi de desembre al banc dels acusats del jutjat penal número 1 de Manresa per presumpte delictes ecològic en forma de salinització de les aigües, que estaria causada essencialment pels dipòsits de residus.

El procés arrenca d'una denúncia que va presentar l'any 1997 (just un any abans que l'explotació passés a mans d'Iberpotash) el col·lectiu ecologista l'Alzina i un propietari a qui s'havien salinitzat pous de la seva finca. Damunt la taula del jutjat hi ha tant un escrit d'acusació de l'advocat d'aquest col·lectiu i del particular com també del fiscal de Medi Ambient Antoni Pelegrín, que ja el va formular fa més de dos anys. Segons ha pogut saber Regió7, el mes passat va tenir lloc una vista prèvia per intentar arribar a un acord de conformitat, que no va tenir lloc, per la qual cosa va quedar fixat el judici oral per a principi de desembre.

Afectació a rius, rieres i pous

En el seu escrit, acusen d'un presumpte delictes contra el medi ambient tres alts directius del que llavors eren les empreses públiques SúrriaK i Potasas del Llobregat, per als quals se sol·liciten penes de fins a quatre anys de presó. En concret, eren el director de producció de les mines, Rafael S., el que n'era el conseller delegat, José Ramón M., i el responsable mediambiental, Antonio S. També es demana que siguin inhabilitats com a professionals d'activitats industrials i castigats amb multes que oscil·len entre els 7.500 i els 9.000 euros. Tanmateix, les acusacions també apunten a Iberpotash com a responsable civil subsidiari, pel fet que en va passar a ser la propietària després de la denúncia.

La petició fiscal plantejava també que els acusats assumeixin el cost de la recuperació ambiental de diversos pous que han resultat contaminats per l'activitat de les mines, la qual cosa, segons posava de manifest, els fa inadequats per a consum humà o animal.

En el seu escrit d'acusació (que aquest diari va publicar el febrer del 2012), el fiscal de Medi Ambient, Antoni Pelegrín, assenyala que els processats «no van promoure, malgrat les obligacions pròpies dels seus càrrecs», les actuacions destinades a evitar «els processos de greu contaminació provocats per l'abocament no au-

toritzat de llixiviats» procedents de l'activitat minera. La investigació sobre aquest cas de contaminació es va iniciar l'any 1997 en un dipòsit de residus salins de 27 hectàrees que la mina de Súrria tenia a prop del riu Cardener i que desprenia llixiviats a causa de la «falta de mesures correctores», fet que, segons el fiscal, era conegut pels processats.

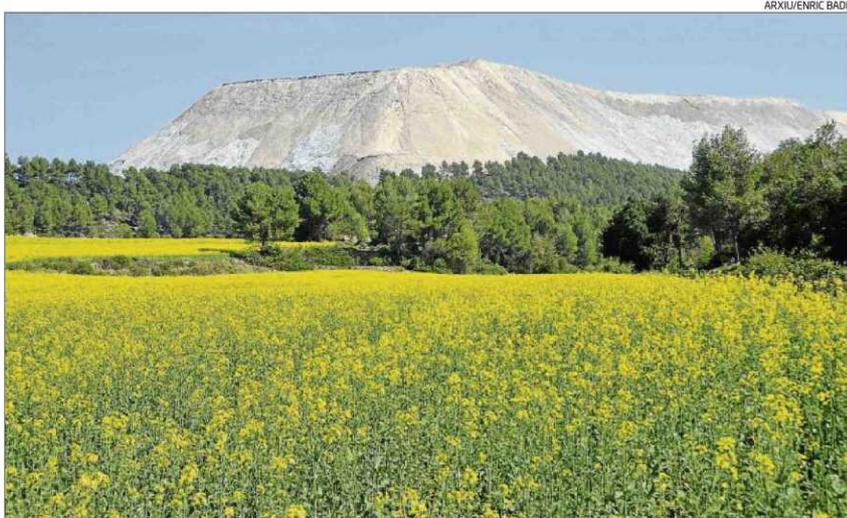
Els llixiviats, segons sostenia el ministeri públic, anaven a parar a rius, rieres, torrents i pous subterranis, les aigües dels quals van resultar greument afectades, ja que només una part d'aquestes aigües salobres eren recollides a peu de dipòsit i conduïdes directament al mar a través del col·lector de salmorra. El dipòsit principal de la mina rebia cada any en aquell moment 1,2 tones de material de deixalla.

Segons els informes ambientals en què es basava el fiscal, la mitjana anual de llixiviats que circulaven lliurement entre els anys 1997 i 2001 en el dipòsit de Súrria eren d'almenys 85.940 metres cúbics. L'escrit tenia com a base una investigació feta durant tres anys i una setantena d'anàlisis d'aigües en torrents i rius a l'entorn dels runams de Súrria i Sallent realitzades entre el 1999 i el 2000. En el seu escrit el fiscal afirmava que, «malgrat tenir coneixement o acceptar el defectuós procés d'explotació i gestió ambiental en les activitats mineres a Súrria i Sallent», i que això «provocava una situació constant de risc greu de contaminació significativa de les aigües continentals, tant freàtiques com superficials, degut al dipòsit deficient dels runams salins d'aquelles explotacions» i els llixiviats que generaven, «no van promoure [en referència als tres exdirectius] les actuacions efectives i destinades a evitar els diversos processos de greu contaminació».

Des de fiscalia, però, també es deixava clar que la petició atenia a una situació que es va constatar en el moment de les investigacions i de la recollida de proves, i que no es tenia en compte les millores que s'haguessin pogut fer en els anys posteriors per corregir o pal·liar aquesta situació.

Nivells de clorurs disparats

Les investigacions dels Mossos d'Esquadra i la recollida de mostres es van realitzar en aquells tres anys als runams de Súrria i Sallent, als rius Cardener i Llobregat en zones on es va detectar que hi anaven a parar llixiviats –en trams anteriors i posteriors per mostrar-ne la variació– i en rieres i torrents propers als dipòsits de resi-

Els runam del Cogulló de Sallent és un dels focus de contaminació al qual apunten les acusacions

duos com la d'Hortons (Súrria), Soldevila (Sallent), Bellver (Callús) i Riu d'Or (Santpedor). En tots els casos les mostres i els resultats de la seva anàlisi pretenien evidenciar la modificació que experimentava el contingut de les seves aigües per la derivació de llixiviats.

Per exemple, en unes mostres preses el juliol del 1999 a la riera d'Hortons es va detectar que, just abans de veure's afectat pels llixiviats de l'antic runam de Cabanasses (Súrria), aquest pas fluvial presentava una concentració de 210 mil·ligrams de clorur per litre, mentre que uns 400 metres més avall, després de l'afectació, aquest indicador creixia fins a 13.000 mg Cl/l. El nivell màxim de clorur establert per la legislació per a aigües potables és de 250 mg Cl/l. En aquest mateix mostreig, però al riu Cardener, abans de la desemboadura de la riera d'Hortons el ni-

El fiscal de Medi Ambient i el col·lectiu ecologista l'Alzina demanen penes de fins a 4 anys de presó

Quan es va posar la denúncia les explotacions estaven a càrrec de les empreses públiques SúrriaK i Potasas del Llobregat

vell de Clorurs era de 99 mg Cl/l, mentre que just després passava a ser de 310.

El 2000 agents policials van prendre mostres al Riu d'Or, afluent del Llobregat i que el fiscal considerava afectat per derivacions del runam del Cogulló. Se'n van agafar de la zona del camí de la Fiasa, punt situat abans de la surgència de llixiviats detectada, i de la zona del Mas Lluça, situada just després. En el primer cas el nivell de clorurs

era de 95 mil·ligrams litre, i en el segon de 25 grams litre. A més, el fiscal feia constar que en els diferents punts analitzats es van fer inspeccions amb experts de l'Institut Nacional de Toxicologia per fer un estudi del grau d'afecció salina en els cursos d'aigua. En feien un estudi biològic que consistia a buscar indicadors naturals de qualitat ambiental de les aigües que es quantifica amb un índex anomenat BILL, que té una escala de 0 a 10 de menor a major qualitat. Al torrent de Soldevila, a Sallent, la inspecció es va fer l'any 2000 i l'expert de l'Institut Nacional de Toxicologia va determinar que a la zona de la bassa de la cascada l'índex era zero. Es va determinar un nivell de conductivitat de 37.000 microsiemens per cm2. L'aigua es considera fora del límit de potabilització per damunt dels 1.000 m. siemens per cm2.